

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Michał Laskowski

SSN Andrzej Stępka

Protokolant Dominika Izdebska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Dariusza Kuberskiego,
w sprawie **K.S.**,

uniewinnionego od czynu z art. 197 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej,

na rozprawie w dniu 9 lipca 2025 r.,

kasacji prokuratora na niekorzyść oskarżonego,

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 14 marca 2024 r., IX Ka 1928/23,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Busku-Zdroju

z dnia 16 czerwca 2023 r., II K 59/22,

**na podstawie art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k.
uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Michał Laskowski

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Andrzej Stępka

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Busku-Zdroju z dnia 16 czerwca 2023 r., II K 59/22, K.S. został uznany za winnego czynu z art. 189 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz czynu z art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności oraz w konsekwencji wymierzono mu karę łączną 2 lat pozbawienia wolności.

Po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego, zainicjowanego apelacją obrońcy oskarżonego, Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 14 marca 2024 r., IX Ka 1928/23, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił oskarżonego K.S. od popełnienia obu zarzucanych mu czynów, a kosztami procesu w sprawie obciążył Skarb Państwa.

Kasację od tego wyroku wniósł prokurator, który zaskarżył go w całości i zarzucił:

„I. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego – art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. oraz art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegające na zaniechaniu przez Sąd Okręgowy w Kielcach prawidłowej kontroli odwoławczej z powodu wybiórczej, niepełnej, rażąco sprzecznej z zasadami prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego oceny materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu karnym przeciwko K.S., w tym zwłaszcza zeznań pokrzywdzonej A.K., bez bezpośredniego ich przeprowadzenia, oraz sporządzenia uzasadnienia wyroku instancyjnego nieodpowiadającego wymogom formalnym w zakresie ustosunkowania do motywów oraz co do całości rozstrzygnięcia odwoławczego, które winno spełniać wymogi uzasadnienia orzeczenia pierwszo-instancyjnego, co w rezultacie doprowadziło do nieuzasadnionego uniewinnienia oskarżonego od popełnienia przestępstwa zarzuconego mu w pkt I aktu oskarżenia;

II. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego – art. 5 § 2 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. oraz art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegające na zaniechaniu przez

Sąd Okręgowy w Kielcach prawidłowej kontroli odwoławczej z powodu wybiórczej, niepełnej, rażąco sprzecznej z zasadami prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego oceny materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu karnym przeciwko K.S., zaniechanie usunięcia wątpliwości co do sprawstwa i winy oskarżonego – pomimo takich możliwości, w tym zwłaszcza poprzez bezpośrednie odtworzenie zapisu nagrania zeznań A.K. oraz prawidłową ich ocenę, a wreszcie sporządzenie uzasadnienia wyroku instancyjnego nieodpowiadającego wymogom formalnym w zakresie ustosunkowania do motywów oraz co do całości rozstrzygnięcia odwoławczego, które winno spełniać wymogi uzasadnienia orzeczenia pierwszo-instancyjnego, co w rezultacie doprowadziło do nieuzasadnionego uniewinnienia oskarżonego od popełnienia przestępstwa zarzucanego mu w pkt II aktu oskarżenia”. Prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na kasację obrońca z urzędu oskarżonego wniosła o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej oraz o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy ustanowionego z urzędu wynagrodzenia za udzieloną obronę według norm przepisach, oświadczając, że koszty te nie zostały uiszczone w całości, ani w części.

Obecny na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach z uwagi na stwierdzenie poza jej zarzutami – na podstawie art. 536 k.p.k. – bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. Dlatego też, w oparciu o art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., pisemne uzasadnienie wyroku zostanie ograniczone do wskazania powodów stwierdzenia okoliczności wskazanej w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. Odnoszenie się do zarzutów kasacyjnych jest w tych okolicznościach przedwczesne.

Zgodnie z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia sąd odwoławczy na posiedzeniu uchyla zaskarżone orzeczenie, jeżeli w wydaniu orzeczenia brała udział osoba nieuprawniona lub niezdolna do orzekania bądź podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k. W tym postępowaniu wystąpienie tego uchybienia jest związane z udziałem w wydaniu zaskarżonego orzeczenia osoby nieuprawnionej do orzekania – sędziego X. Y., który przeszedł w stan spoczynku z dniem ukończenia 65 roku życia, tj. w dniu 12 czerwca 2021 r. i z tą datą utracił możliwość orzekania. W dacie wydania wyroku przez Sąd Okręgowy w Kielcach (14 marca 2024 r.), sędzia X. Y. nie był więc osobą uprawnioną do orzekania.

Sąd Najwyższy już kilkakrotnie wypowiadał się w przedmiocie zaistnienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w związku z orzekaniem przez Sąd Okręgowy w Kielcach z udziałem SSO X. Y. po dniu 12 czerwca 2021 r., każdorazowo stwierdzając wystąpienie w rozpoznawanej sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 czerwca 2024 r., III KK 111/24; z dnia 11 września 2024 r., III KK 385/24; z dnia 18 grudnia 2024 r., III KK 400/24; z dnia 27 maja 2025 r., III KK 196/25; z dnia 25 czerwca 2025 r., III KK 295/25; z dnia 26 czerwca 2025 r., III KK 211/25; z dnia 27 czerwca 2025 r., III KK 212/25). Sąd Najwyższy w obecnym składzie nie dostrzega podstaw do odejścia od dotychczasowego stanowiska orzeczniczego, w pełni je akceptuje i przyjmuje za własne.

Zgodnie z art. 69 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 334; dalej: p.u.s.p.) sędzia przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 65 roku życia, chyba że nie później niż na sześć miesięcy i nie wcześniej niż na dwanaście miesięcy przed ukończeniem tego wieku oświadczy Krajowej Radzie Sądownictwa wolę dalszego zajmowania stanowiska i przedstawi zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, wydane na zasadach określonych dla kandydata na stanowisko sędziowskie. Z kolei zgodnie z art. 69 § 1b p.u.s.p., Krajowa Rada Sądownictwa może wyrazić zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, jeżeli jest to uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości lub ważnym interesem społecznym, w szczególności, jeśli przemawia za tym racjonalne wykorzystanie kadr

sądownictwa powszechnego lub potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów.

Jak słusznie wskazano w uzasadnieniach powołanych powyżej wyroków, sędzia X. Y. zbyt późno – po upływie nieprzywracalnego terminu – złożył oświadczenie o chęci orzekania po ukończeniu 65 roku życia, co skutkowało umorzeniem przez Krajową Radę Sądownictwa (uchwałą z dnia [...] 2021 r., nr [...]) postępowania w sprawie wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie przez niego stanowiska sędziego Sądu Okręgowego w Kielcach. Po wniesieniu odwołania od ww. uchwały przez sędziego i na jego wniosek, postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2021 r., I NO 23/21, wydanym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, udzielono zabezpieczenia w ten sposób, że wstrzymano skuteczność zaskarżonej uchwały. Postępowanie w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (I NKRS 76/21) nie zostało dotychczas zakończone (jego przebieg został szczegółowo opisany w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego w sprawie III KK 111/24).

Niezależnie od działań podejmowanych przez i na skutek inicjatywy sędziego X. Y., Sąd Najwyższy konsekwentnie uznaje, że utracił on zdolność do orzekania z chwilą ukończenia 65 roku życia, tj. z dniem [...] czerwca 2021 r. Szeroka argumentacja w tym przedmiocie została przedstawiona w powołanych powyżej, wcześniejszych orzeczeniach wydanych w analogicznych sytuacjach. Słusznie przyjęto w nich, że termin do wyrażenia przez sędziego woli dalszego zajmowania stanowiska, inicjującego postępowanie w przedmiocie uzyskania zgody na pozostanie w stanie czynnym po ukończeniu 65 roku życia, jest terminem prawa materialnego, który nie podlega przywróceniu. W konsekwencji złożenie stosownego oświadczenia po terminie jest równoznaczne z jego brakiem. Dlatego też, wobec niezłożenia w ustawowym terminie stosownego oświadczenia sędzia X. Y. przeszedł *ex lege* w stan spoczynku z dniem [...] czerwca 2021 r. W konsekwencji udział tego sędziego w wydaniu orzeczenia w tej sprawie, w dniu 14 marca 2024 r., oznaczał udział w wydaniu orzeczenia osoby nieuprawnionej, tj. zaistnienie uchybienia z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.

Wniosek obrońcy z urzędu oskarżonego o zasądzenie kosztów, zawarty w pisemnej odpowiedzi na kasację, został uznany za przedwczesny. Obrońca z urzędu

została wyznaczona na etapie postępowania przygotowawczego, a nie ściśle do postępowania kasacyjnego (zarządzenie k. 158). Przedłożenie przez nią odpowiedzi na kasację było czynnością, do dokonania której była uprawniona, lecz nie zobowiązana (co nie wyklucza możliwości przyznania wynagrodzenia na zasadach słuszności). Wydany w niniejszej sprawie wyrok ma charakter kasatoryjny i nie powoduje zakończenia postępowania karnego, toczy się ono dalej i dopiero przy wydaniu orzeczenia kończącego postępowanie koszty postępowania, także te związane z postępowaniem kasacyjnym, mogą zostać rozliczone (art. 626 § 1 k.p.k.).

W postępowaniu ponownym koniecznym jest zapewnienie należytej obsady Sądu Okręgowego w Kielcach, z uwzględnieniem utworzenia składu orzekającego złożonego z osób uprawnionych do orzekania.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.

Michał Laskowski Małgorzata Wąsek-Wiaderek Andrzej Stępka

[WB]

[r.g.]